

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 13 czerwca 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.26.2020.EK

Pan
Michał Bryk
Dyrektor
Placówki
Opiekuńczo – Wychowawczej
Typu Socjalizacyjnego
Środa Śląska

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 10 kwietnia 2020 r. oraz w dniu 5 maja 2020 r. do Wojewody Dolnośląskiego wpłynęły pisma Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Miękini, w których poddano pod wątpliwość przestrzeganie praw dziecka w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej (zwanej dalej Domem lub Placówką). Dowodami na potwierdzenie powyższych zastrzeżeń ma być dołączona korespondencja oraz fotografie przesłane do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej drogą elektroniczną przez jednego z rodziców dwójki dzieci przebywających w ww. Placówce.

Z analizy treści pism wynika, że stawiane wobec Placówki zarzuty dotyczą przede wszystkim niewłaściwie sprawowanej opieki oraz stosowania przemocy fizycznej wobec dwójki ww. dzieci.

W związku z powyższym, na podstawie Zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 154 z dnia 4 czerwca 2020 r. oraz upoważnień Nr: ZP-NKWR.0030.140.2020.EK, ZP-NKWR.0030.141.2020.EK wydanych w dniu 4 czerwca 2020 r., przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, w dniu 5 czerwca 2020 roku została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej. Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki – przewodnicząca zespołu, Magda Powiłaajtis – inspektor wojewódzki – kontroler. Kontrolę wpisano do Książki Kontroli pod numerem 30. W celu zgromadzenia

informacji odnośnie sprawowanej w Placówce opieki zapoznano się i poddano analizie dokumentację wybranych dzieci, a także, w ograniczonym zakresie (ze względu na ogłoszony stan epidemii na terenie kraju i wprowadzone obostrzenia w kontaktach), przeprowadzono rozmowy z Dyrektorem, pedagogami oraz wychowankami, w tym z dwójką, których sprawa dotyczy.

Podczas czynności kontrolnych odebrano pisemne wyjaśnienia od Dyrektora Placówki, przyjęto za potwierdzeniem kserokopie dokumentacji dotyczącej pobytu wychowanków, w tym podejmowanych wobec nich działań ze strony specjalistów i wychowawców.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Socjalizacyjnego w Środzie Śląskiej działa na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego Nr PS.V.9013-21/10 z 20.12.2010 r. zmienionej decyzją Nr PS.IS.9423.67.2014 r. z dnia 30.10.2014 r. Placówka zabezpiecza 20 miejsc. W dniu kontroli w ewidencji figurowało 12 wychowanków, w wieku od 10 lat do 17. W Domu zatrudnionych jest w różnym wymiarze etatu: 6 osób na stanowisku wychowawcy, dwóch pedagogów, psycholog oraz pielęgniarka i instruktor kulturalno – oświatowy.

Dowód: Akta kontroli str. 11

Wychowanki, których dotyczy zgłoszenie, zostały przyjęte do Placówki w dniu 20 grudnia 2019 r. na podstawie skierowania wydanego zgodnie z postanowieniem sądowym. Ich umieszczenie w pieczy zastępczej wynikało z zaniedbań opiekuńczo - wychowawczych, których doświadczały w środowisku rodzinnym, braku właściwych wzorców oraz zagrożenia ich zdrowia. Wychowanki wraz z matką często zmieniały miejsce pobytu, z tego też powodu rodzina nie korzystała z możliwości wsparcia jej, np. poprzez przydzielenie asystenta rodziny. Z dokumentacji udostępnionej podczas kontroli wynika, że dzieci w momencie przyjęcia do Placówki były brudne, zaniedbane pod względem czystości, nieprzyjemnie pachnące, z bardzo poważnymi i rozległymi ubytkami w uzębieniu oraz innymi dysfunkcjami stanu zdrowia. W diagnozie psychofizycznej sporządzonej po przyjęciu dzieci do Placówki wskazano, że nie były one nauczone podstawowych zasad higieny osobistej (szczególnie młodsza), nie dostosowywały się do żadnych wymagań i norm społecznych, nie uznawały także stawianych im granic. Dodatkowo zaobserwowano nieumiejętność organizowania sobie czasu wolnego, brak zainteresowań, u jednej dodatkowo symptomy uzależnienia od mediów, a u drugiej doszły jeszcze kontakty towarzyskie z osobami o złej reputacji.

Dowód: Akta kontroli str. 13-29

Młodsza z dziewcząt jest dzieckiem o szczególnych potrzebach zdrowotnych, zgłaszanych także przez matkę w dniu przyjęcia. Między innymi, fakt powstających czerwonych plam na skórze, widocznych na zdjęciu przesłanym przez Kierownika GOPS w Miękini, to efekt uczulenia dziecka na swój mocz. Takie zdarzenia miały miejsce również w domu biologicznym. W tym kierunku (moczenia nocnego) dziecko poddawane jest aktualnie diagnozie, w celu podjęcia skutecznego leczenia. Trudność w tym zakresie stwarza postawa matki, która neguje wszelkie formy ingerencji służb medycznych, a tym samym działań podejmowanych przez pracowników Placówki w celu poprawy stanu zdrowia dzieci. W przypadku sytuacji opisanej powyżej, na terenie Placówki dziecko jest natychmiast otaczane opieką pielęgniarki i wdrażane jest odpowiednie leczenie.

Dyrektor Domu, w obawie o zdrowie wychowanek, w kontekście braku zgody na ich leczenie ze strony matki, zwrócił się z pisemnym wnioskiem z dnia 10 marca 2020 r. do Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej o wyrażenie zgody na ich leczenie stomatologiczne, wykonywanie badań specjalistycznych (ortodontycznych, laryngologicznych, neurologicznych, psychiatrycznych) i szczepienia według kalendarza. Postanowieniem z dnia 13 marca 2020 r. Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej wydał zgodę w przedmiotowej sprawie.

Dowód: Akta kontroli str. 30-34, 36, 101-105

Kolejne zarzuty zgłoszone przez Kierownika GOPS na podstawie przesłanej mailem fotografii, dotyczą łamania praw dziecka w odniesieniu także do drugiej wychowanki. Na jej ciele widoczne były obrażenia ciała, w postaci rozległego siniaka na górnej kończynie. Ustalono, że sytuacja w której on powstał, miała miejsce podczas pobytu w sanatorium w dniach od 13.02.2020 r. do 5.03.2020 r., w którym przebywały obie wychowanki. O zdarzeniu tym na bieżąco poinformowali pracowników Domu telefonicznie inni wychowankowie Placówki, również przebywający w sanatorium. Jak określili, dziewczyna wdała się w konflikt, a następnie w szarpaninę z innym dzieckiem. Potwierdzili to w dniu 21.02.2020 r. pracownicy sanatorium, w rozmowie z pedagogiem Placówki, który w celu wyjaśnienia sprawy i zbadania okoliczności zdarzenia skontaktował się z Dyrektorem Szpitala Rehabilitacyjno – Leczniczego i Oddziałową. Prowadzone w tym obszarze postępowanie odnotowane zostało w dokumentacji Placówki. W opinii personelu Domu, powyższe zgłoszenie (o łamaniu praw dziecka na terenie Placówki), odczytywane jest jako manipulacja mająca na celu zdyskredytowanie działań Placówki jako instytucji sprawującej opiekę nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców biologicznych.

Dowód: Akta kontroli str. 37, 101-105

W kontekście powyższych zdarzeń przeprowadzono rozmowy z wychowankami pod kątem przestrzegania ich praw, obowiązków oraz sprawowanej opieki. Ten zakres funkcjonowania Placówki precyzują zapisy jej Regulaminu w Rozdziale IV w § 7 pkt 3 – Podstawowe zadania w zakresie opieki, w § 8 pkt 3 – Praca wychowawcza, w Rozdziale V w § 10 pkt 2 – Prawa dziecka, § 11 pkt 1 – Obowiązki dziecka.

Podopieczni w rozmowach z kontrolującymi potwierdzili przestrzeganie praw dziecka. Tym samym nie uczestniczyli w żadnej sytuacji na terenie Placówki, jak również nie byli świadkami sytuacji noszących znamiona łamania praw dziecka. Zgodnie stwierdzili natomiast o występujących wśród wychowanków konfliktach, kłótniach, które są rozwiązywane, jeśli jest taka potrzeba, z ingerencją osób dorosłych. Placówka zabezpiecza im bieżące potrzeby z obszaru wyżywienia, odzieży, środków higienicznych, wyposażenia w przybory szkolne, o których mowa w § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 292, poz. 1720). Dzieci mają swobodę, jeśli chodzi o kontakty z rodziną, aktualnie z pewnymi obostrzeniami wynikającymi z ogłoszonym stanem epidemii. Rozumieją to i przestrzegają, chociaż nie do końca akceptują i ze zniecierpliwieniem oczekują już bezpośrednich kontaktów z bliskimi.

Dzieci potwierdziły, że mogą liczyć także na pomoc osób dorosłych w sytuacjach tego wymagających, w tym w nauce szkolnej, w rozwiązywaniu problemów, mogą z nimi porozmawiać o swojej sytuacji, wyrazić swoje poglądy. Korzystają ze wszystkich przeznaczonych dla dzieci urządzeń i pomieszczeń w Placówce, tj. z sali komputerowej, z sali do ćwiczeń, pokoju rekreacyjnego wyposażonego w telewizor. Obecnie mogą spędzać czas wolny na świeżym powietrzu, na podwórku wokół Placówki. Uczestniczą w zajęciach grupowych i indywidualnych ze specjalistami, co gwarantują im zapisy Regulaminu Placówki i co jest zgodne z § 18 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 292, poz. 1720). Analiza dokumentacji wychowanek to także potwierdziła (karty udziału w zajęciach specjalistycznych – indywidualnych z psychologiem, pedagogami i grupowe - socjoterapeutyczne). Wszyscy rozmówcy potwierdzili, że czują się bezpiecznie w Placówce i że jest tu całkiem dobrze, ale większość z nich wolałyby być w domu. W jednostce szczególnie dużą wagę przykładają do sytuacji zdrowotnej przyjmowanych dzieci. Ten aspekt ich funkcjonowania traktowany jest w Placówce priorytetowo. Wszelkie działania w tym zakresie należą do zatrudnionej w pełnym wymiarze etatu pielęgniarki, mającej na terenie Placówki swój gabinet. Dzieciom zapewnia się konsultacje z lekarzami specjalistami i jeśli tego wymagają, leczenie specjalistyczne, co wynika także z § 18 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia. Te usługi organizowane są w ramach

publicznej bądź niepublicznej służby zdrowia. Dużą trudność w wypełnianiu tego zadania wobec dwóch wychowanek (których sprawa dotyczy) stanowi nie tylko postawa matki negująca wszelką pomoc medyczną (o czym pisano powyżej), ale także zachowanie samych wychowanek. Odmawiają one takiej pomocy, bo jak przyznały w rozmowie „boją się” i mają złe doświadczenia, np. z poprzednich wizyt u lekarzy (będąc jeszcze w domu). Pracownicy Placówki wskazali ponadto na „podburzanie” ich w tym zakresie przez samą matkę. Ostatnia wizyta u stomatologa w dniu 22 maja 2020 r. była tego dowodem. Pomimo poważnego stanu chorobowego, wychowanka nie pozwoliła sobie pomóc, jedynie zgodziła się na przyjmowanie leków, co dało tymczasową poprawę jej stanu zdrowia.

Dowód: Akta kontroli str. 39-45, 106-111, 78-100

Odnosząc się do sugestii Kierownika GOPS w Miękini w sprawie zmiany miejsca pobytu dzieci, to nie ma w tej chwili wskazań, uzasadnienia i żadnego wniosku co do takiej zmiany. Zgodnie z postanowieniem Sądu z 13 grudnia 2019 r. dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej w trybie natychmiastowym, na czas toczącego się postępowania. Zatem sytuacja jest rozwojowa i kolejne posiedzenie Sądu w sprawie władzy rodzicielskiej może przynieść nowe regulacje, do czego dostosuje się Placówka. Wychowanki w rozmowie akcentowały, że chciałyby wrócić do domu i żyją nadzieją na rychły powrót do niego, w czym bezpodstawnie utwierdza je matka. Nie biorą natomiast pod uwagę przeniesienia ich do innej placówki. Z opinii pracowników Domu dotychczasowe postępowanie ich matki jest wysoce nieodpowiedzialne i działające na szkodę dzieci. Obecnie przebywa ona poza granicami kraju i nie gwarantuje zapewnienia odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych oraz stabilizacji materialno – bytowej swoim dzieciom, tym samym nie spełnia wymogów określonych przez Sąd, które warunkowałyby ich powrót do domu. Dzieci liczą jeszcze na utworzenie rodziny zastępczej spokrewnionej przez babcię. Do tej pory nie zostały jednak podjęte żadne kroki ze strony babci. Nie odwiedziła dzieci w Placówce, nie kontaktowała się z nimi z własnej inicjatywy, a wizyta pracowników Domu w jej mieszkaniu potwierdziła brak warunków do zamieszkania dzieci. Nie podjęła się również trudu, by wystąpić z wnioskiem o urlopowanie wnuczek. *Dowód: Akta kontroli str. 52-65, 66-77*

Ze względu na olbrzymie zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze, praca wychowawców skupia się w tej chwili na wyrabianiu w dziewczętach podstawowych umiejętności, tj.: właściwych nawyków higienicznych, samoobsługi, dbania o własne otoczenie, ponoszenia odpowiedzialności za własne czyny, zgodnego współżycia w grupie. Równocześnie dużą uwagę przykładana jest do wpajania dzieciom właściwych wzorców zachowań społecznie akceptowanych, etycznych oraz kształtowania postaw uwzględniających

wzajemny szacunek, kulturę słowa i prawidłowe relacje interpersonalne. Podejmuje się także szereg działań mających na celu poprawę ich stanu zdrowia. *Dowód: Akta kontroli str. 52-65*

Podsumowując można stwierdzić, że w zakresie kontrolowanych zagadnień zarzuty przywołane w piśmie nie potwierdziły się. Zaistniałe zdarzenia, w wyniku których wychowanki doznały urazów ciała zostały, po fakcie ich stwierdzenia, niezwłocznie wyjaśnione.

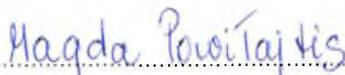
W rozmowach dzieci akcentowały natomiast brak samodzielnych wyjść poza teren Placówki dla wszystkich wychowanków, niezależnie od stanu epidemii. Wiedzą, że związane jest to z troską o ich bezpieczeństwo oraz stosowanymi w Placówce regulacjami, pomimo tego chciałyby, aby zostało to zmienione. Szczególnie jest to uciążliwe dla wychowanków starszych. Wskazane jest zatem w przyszłości (po unormowaniu sytuacji epidemiologicznej) rozważyć możliwość dopuszczenia podopiecznych do decydowania o sobie i stawiać kolejne granice przy wyznaczaniu obszarów ich swobody. W kontekście przygotowania młodzieży do usamodzielnienia (§ 14 ust. 4 pkt 5 ww. rozporządzenia), należy wyrabiać w wychowankach ich samodzielność. Comiesięczny wpis w karcie pobytu dziecka w obszarze jego funkcjonowania społecznego w placówce i poza nią (§ 17 ust. 1 pkt 2 lit. b ww. rozporządzenia) może stanowić podstawę do zastosowania przywileju samodzielnych wyjść poza teren Domu dla wybranych wychowanków.

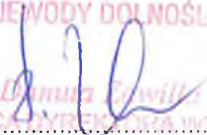
Jednocześnie uczula się, że tylko zgodna współpraca pomiędzy instytucjami mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rodzinę daje większą szansę na wydzwignięcie jej z kryzysu i powrót dzieci do matki. Równoległe olbrzymią rolę ma do spełnienia podmiot odpowiedzialny za pracę z rodziną oraz placówka, w której umieszczono dzieci. W tym wypadku to nieudolność rodziny i brak umiejętności wychowawczych jej członków spowodowała umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej i są to obszary nad którymi należy pracować z rodziną. Natomiast Placówka zobligowana jest to wdrażania odpowiednich metod wychowawczych i wzmożonej opieki (w tym specjalistycznej) w stosunku do dzieci, co też stwierdzono w trakcie prowadzonego postępowania kontrolnego.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 821).

.....
(kontroler)

.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

ZASTĘPCA WYKŁADNICY WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)